

BØRN OG UNGE I BEVÆGELSE

PERSPEKTIVER OG IDÉER

FORORD

AF KULTURMINISTER BRIAN MIKKELSEN

Jeg hilser denne antologi velkommen i rækken af Kulturministeriets publikationer. Det er på flere måder en ganske utraditionel udgivelse.

Formen på antologien er ny. Vi har ikke tidligere i ministeriet valgt cd-rom-mediet som publikationsform. Men lige præcis til dette formål har vurderingen været, at en kortfattet præsentation af antologiens indhold i denne overskuelige papirversion kombineret med en cd-rom med samtlige bidrag i deres fulde ordlyd var den ideelle løsning.

Indholdet af antologien er resultatet af et udredningsarbejde, som er foregået i Kulturministeriets regi siden efteråret 2002 i samarbejde med Undervisningsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Til dette udredningsarbejde blev indbudt en – i positiv forstand – broget skare af repræsentanter for idrættens organisationer, idrættens uddannelses- og forskningsinstitutioner, idrættshøjskoler, organisationer og uddannelsesinstitutioner inden for børne- og ungdomsområdet, skole- og institutionsverdenen samt andre ministerier.

Kommissoriet for udredningsgruppen var at belyse idrættens sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige dimension, hvilket ligger i direkte forlængelse af udmeldingen i regeringsgrundlæggets afsnit om idræt. Her er ordlyden: "For at øge folkesundheden skal der sættes fokus på den sundhedsmæssige dimension af idrætten. Særligt skal den foreningsbaserede idræt og idræt i uddannelsessystemet, især i folkeskolen, styrkes".

Der skal ikke herske tvivl om, at idrættens kulturpolitiske dimension først og fremmest er knyttet til foreningsidrætten. Jeg vil basere min idrætspolitik på den organiserede idræt, men sandelig også være opmærksom på vigtigheden af nye partnerskaber mellem den organiserede idræt og andre aktører, der kan være med til at tage de mange udfordringer op, som ligger foran os.

Når vi fra det offentlige overhovedet involverer os i idrætten, er det jo i høj grad med henvisning til de værdier, der ligger i det frivillige arbejde – i det forpligtende fællesskab og i den demokratiske læring, som foreningsarbejdet er så fornemt et udtryk for. For mig er det altså vigtigt at holde fast i, at kultur og fritidsaktiviteter først og fremmest har værdi i sig selv. Netop derved får de den kulturelle kvalitet, som bevirker, at de også kan være nyttige i f.eks. sundhedspolitiske og socialpolitiske sammenhænge.

Det også vigtigt at slå fast, at idræt er en kompleks størrelse, som indeholder elementer fra en række fagområder, f.eks. psykologi, pædagogik, sociologi, historie og fysiologi. Disse fagområder indgår alle på forskellig måde i denne antologi.

Det foreliggende produkt af udredningsarbejdet er en række bidrag, som i sagens natur er særdeles forskelligartede – både i form og i indhold. Men de præsenterer os i al deres brogethed for en viden og en række problemstillinger, som vi – både politikere og praktikere – må forholde os til, hvis vi skal blive i stand til at gøre tingene bedre.

Det er jo en idrætspolitisk udfordring, at en stigende andel af den voksne befolkning gennem de sidste årtier dyrker idræt uden for foreningerne. Det må politikere og idrætsorganisationer nødvendigvis tage bestik af.

Når vi har dokumentation for, at det er sundhedsmæssigt og socialt særdeles vigtigt, at bevægelse og idræt indgår i børns dagligdag allerede i førskolealderen, så betyder det, at børneinstitutioner og SFO'er skal inddrages og tildeles et ansvar.

Endelig finder jeg indlæggene om børns motivation meget tankevækkende. Gør skolen f.eks. nok for at stimulere børn til et liv med tilstræk-

kelig bevægelse i dagligdagen? Kan idrætsundervisere og -instruktører i praksis tage højde for den sociale baggrund og de forudsætninger i øvrigt, som børn og unge møder idrætten med, så idræt reelt bliver et tilbud til alle børn og unge?

Fokus for udredningsarbejdet er på børn og unge. Det er et alarmerende billede, der tegner sig i de undersøgelser, der er lavet på gruppen af 9-15-årige. En femtedel af denne aldersgruppe er så inaktive, at risikoen for alvorlige følgesygdomme er overhængende. Inaktiviteten truer deres helbred – både nu og i særdeleshed i den nære fremtid. Det er tydeligvis her, der skal sættes ind, hvis vi skal ændre det mønster, der tegner sig, nemlig at gruppen af inaktive børn og unge bliver stadig mere inaktiv og vanskeligere at nå via de gængse foreningsaktiviteter – med de særdeles uheldige "sideeffekter", vi ser i form af overvægt og alt for tidlig udvikling af forskellige livsstilssygdomme.

Bidragene til udredningsarbejdet bekræfter mig i, at det for det første er utroligt vigtigt få belyst en sag grundigt og fra flere sider – også når det som her drejer sig om at skabe bedre idrætstilbud til flere som et led i livsstilsdannelse – og dernæst at der i fremtiden skal flere parter til at påtage sig ansvaret og løfte denne opgave.

Det er derfor min intention, at "Børn og unge i bevægelse – perspektiver og idéer" skal være et startskud til, at vi i samarbejde sætter initiativer i gang, som viser nye veje for den fremtidige idrætspolitik.

BØRNS IDRÆTSDELTAGELSE

Knud Larsen – cand.scient.soc, Institut for
Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning.

BØRNS IDRÆTSDELTAGELSE 1987–1998

Artiklen belyser idrætsdeltagelsen blandt skolebørn i alderen 7–15 år og er baseret på sekundæranalyser af data fra Socialforskningsinstituttets undersøgelser af skolebørns fritidsaktiviteter i 1987, 1993 og 1998. Trods en markant stigning i skolebørns medieforbrug er andelen, der går fast til sport og motion hver uge i idrætsforeninger og sportsklubber, steget fra 64 % i 1993 til 71 % i 1998. Stigningen er størst blandt drenge, men også piger er blevet mere aktive. Ud over de faste aktiviteter deltager halvdelen af alle børn regelmæssigt i idræt i andre sammenhænge, mens omkring hver sjette barn kun deltager i idræt uden for foreningssektoren. Børns deltagelse i idræt, især den del, der foregår i idrætsforeninger, er karakteriseret af en vis social skævvridning og af et systematisk frafald blandt de lidt ældre børn.

Analysen er baseret på Socialforskningsinstituttets fritidsundersøgelser.

BØRNS IDRÆTSAKTIVITET, SUNDHED OG SOCIAL BAGGRUND

Den sociale baggrund påvirker børns og unges sundhed, trivsel og muligheder for at vælge en positiv sundhedsadfærd. Det vil sige, at idrættens betydning hænger nært sammen med de forudsætninger, som børn og unge møder idrætten med. Hvis idrætten skal betragtes som et forebyggende tiltag og fremme alle børns og unges muligheder for at deltage i et fysisk aktivt liv, er udfordringen at finde veje til at nå alle fra målgruppen. I artiklen undersøges derfor den sociale baggrunds (familiens, lokalmiljøets og gruppens) betydning for børns deltagelse i idrætten. Det er gennem en socialt støttende kontekst, at interesse og motivation for at være idrætsaktiv opbygges. Undersøgelser, der inddrages i artiklen, viser, at samfundets svageste grupper ofte er fraværende i idrætslivet i skole og fritid. Skal udviklingen vendes, må en forebyggende indsats tage højde for forudsætningerne for idrætsaktivitet. Artiklen diskuterer disse problemstillinger og fremsætter overvejelser til nytænkning på det sundhedspolitiske område, så viden om idrættens kontekstuelle betydning inddrages.

Bente Jensen – ph.d, lektor i socialpsykologi,
Danmarks Pædagogiske Universitet.

DE SUNDHEDSMÆSSIGE KONSEKVENSER AF INAKTIVITET

Lars Bo Andersen, lic.scient., dr.med. og Vivian Grønfeldt, cand.pæd.idræt, Institut for Idræt, KU og Karsten Froberg, lektor, Institut for Idræt og Biomekanik, SDU.

Finn Berggren – forstander Gerlev Idræts-højskole og medlem af den internationale styregruppe for WHO's Global Initiative for Active Living.

FYSISK AKTIVITET, BØRN OG SUNDHED

Fysisk aktivitet er vigtig for børns trivsel og sundhed i bred forstand. Biologiske effekter af motion er en forbedring af flere vigtige hormoners virkning. Mangel på aktivitet forringer virkningen af insulin, hvilket medfører en forhøjelse af niveauerne i hjertesygdomsrisikofaktorer samt en forringelse af appetitreguleringen, som kan føre til fedme.

Følgesygdommene til fedme skyldes i overvejende grad dårlig insulinfunktion, som i væsentlig grad kan være forårsaget af fysisk inaktivitet. Ca. en femtedel af danske børn har udviklet det såkaldte metaboliske syndrom eller har et forstadium til det, hvilket kan komme til at udgøre et alvorligt sygdomsproblem i fremtiden. Et andet biologisk sundhedsproblem er relateret til knoglevækst, hvor knogletætheden skal opbygges, mens man er barn, for at mindske risikoen for senere knogleskørhed.

BØRN, UNGE OG MOTION – ET GLOBALT PERSPEKTIV MED FOKUS PÅ ACTIVE LIVING

Danskernes trang til inaktivitet er ikke enkeltstående, men afspejler den øvrige verden. Denne udvikling slår også igenem på skoleområdet, hvor Berlin Agenda for Action er med til at sende budskabet om et fagområde i global krise.

Generelt lider faget under at blive opfattet som et lavstatusfag og anses for at være en nonproduktiv uddannelsesaktivitet, og den generelle vurdering er, at børn bliver undervist af fagligt svage undervisere. WHO har imidlertid vist sig som en positiv medspiller på idrætsbanen med en global strategi for Active Living, hvor det positive budskab om et aktivt hverdagsliv i og omkring skolen bliver understøttet med beskrivelse af klare forudsætninger for succes med implementering af strategien.

BØRN, BEVÆGELSE OG IDRÆT – MOTIVERENDE OG DEMOTIVERENDE FAKTORER

Henning Kirk – dr.med, seniorkonsulent, Forum for motion.

RAMMEBETINGELSER OG HVERDAGSLIV

Fysisk inaktivitet, og deraf følgende sundhedsproblemer, er et tiltagende problem blandt visse grupper af børn. Det er derfor afgørende at sætte fokus på de rammebetingelser der har betydning for børns motivation for bevægelse og idræt: faktorer der har indflydelse på de aktører som har en direkte rolle at spille over for børnene (forældre, pædagoger, folkeskolelærere, idrætstrænere m.fl.), og faktorer der vedrører deres indsats over for børnene. Der er behov for at udbrede viden om det afgørende i at børn får mindst én times motion om dagen. I den forbindelse må der også sættes fokus på de fysiske rammers betydning for børns bevægelse og idræt (boligområder, legepladser, parkanlæg, cykelstier, idrætsanlæg mv.).

BEVÆGELSE PÅ TRODS

Menneskelig bevægelse kræver overvindelse af modstand, både i kroppen og i de institutioner, vi deltager i. Det går ikke af selv, selv om det kan se legende let ud. Bevægelse er forbundet med besvær og foregår på trods, dvs. af opsætsighed, der kommer ud af menneskets oprejste holdning. Kroppen har sit ophav i den biologiske evolution, men da denne evolution nærmest synes at være nulstillet, har den teknologiske udvikling kunnet tage over. Teknologien distancerer sig fra og afkobles kroppens initiativ. Derved udbredes den virtuelle virkelighed efterhånden på bekostning af det virkelige liv. Alligevel virker det, som om kroppen bestandigt kræver at blive genskabt og genoprejt både af sundhedsmæssige og eksistentielle grunde. Trods den teknologiske udvikling kroppen, svarer kroppen igen og bevæger sig på trods i en form for nødværge.

DEN VENLIGE ISCENESÆTTELSE AF BØRNEIDRÆT – KAN DEN BLIVE BEDRE?

Idræt er én af mange "venligt iscenesatte" aktiviteter for børn. Iscenesættelsen næres ofte af de voksnes egne gode oplevelser med idræt, samt viden om og interesse for børn. Sådan er det i hvert fald i den børnehave, som er udgangspunktet for denne artikel. En nærmere analyse af praksis viser, hvorledes tilsyneladende små forskelle i undervisningens indhold og organisering er afgørende for, om børnene får gode og bevægelsesrige oplevelser, eller om de oplever sig begrænsede og kontrollerede. Et af de forhold, der træder frem i ana-

Ejgil Jespersen – cand.psych., lektor ved Jysk Center for Videregående Uddannelser i Århus og ekstern lektor ved Center for Idræt, Aarhus Universitet.

Mia Herskind – forsker, tilknyttet Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning.

lysen, er, hvorledes børns idealisering af idrætten som noget betydningsfuldt, "bær" og opvejer den frustration, børnene oplever, når idrætten ikke er på deres præmisser. Denne viden er også væsentlig i vores forståelse af den gruppe af børn, der meget hurtigt ophører med idræt eller ikke går til idræt. Artiklen afsluttes med bud på, hvilket indhold i uddannelser og efteruddannelser af idrætsundervisere der er centrale i fremtiden.

MOTIVERES BØRN TIL BEVÆGELSE, LEG OG IDRÆT I SKOLEN?

Når børn lever i et samfund, der ikke fordrer synderlig meget bevægelse, så er deres sundhed sat på spil og betinget af, at vi på forskellige niveauer skaber strukturer, rum og tid til at børnene udfordres og udfolder sig kropsligt. Fra politisk side ønsker man at fremme befolkningens sundhed. Der er forståelse for, at man skal gøre en aktiv indsats for at fremme sundheden i samfundet, men er der også vilje til at handle på baggrund af den viden, man har? Skolen som samfundsinstitution, hvor børn færdes i mange timer hver dag, må tage sin del af ansvaret. Gør den nok for at hjælpe børn til et liv med tilstrækkelig bevægelse i hverdagen? Dette indlæg fokuserer på skolens og idrætslærerens rolle i forhold til børns motivation til bevægelse, leg og idræt. Data fra egne empiriske undersøgelser af idrætsundervisning og legesituationer i skolen anvendes her til at illustrere, at motivationen for leg og idræt sættes i spil, men også på spil, i skolen. Skolen opfattes som et lære- og værested, der har udviklet en kultur, som trænger til at blive kvalificeret i forhold til at kunne socialisere børn til mere bevægelse, leg og idræt i deres dagligdag.

Helle Rønholt – ph.d., lektor, Institut for Idræt, KU

IDRÆT OG BEVÆGELSE I FOLKESKOLEN

Nina E. Nielsen – fagkonsulent idræt,
Grundskolen, Uddannelsesstyrelsen,
Undervisningsministeriet.

Lene Mygenfordt og Lise Jeppesen –
formand og projektleder, Dansk Skoleidræt.

Per Kølle – skolekonsulent for idræt og de
musiske fag, Ballerup Kommune.

STYRKELSE AF IDRÆTSUNDERVISNINGEN I FORBIND- ELSE MED FOLKESKOLEFORLIGET

Udviklingen i samfundet lægger op til, at bevægelse og alle former for fysisk udfoldelse skal være en mere naturlig og integreret del af skolens dagligdag. Der er derfor behov for, at bevægelse og andre former for fysisk aktivitet integreres yderligere i skolens dagligdag, og at skolerne udnytter de muligheder, der findes i den nuværende folkeskolelov for en fleksibel udnyttelse af idrætstimerne, herunder en eventuel opdeling af lektionerne i mindre moduler.

Artiklen beskriver det nye folkeskoleforligs konsekvenser for idrætsfaget, ligesom artiklen også beskriver udviklingsprogrammet "En skole i bevægelse" og de muligheder, dette åbner for det fysiske liv i og omkring skolerne.

BØRN OG UNGE – VORES VIGTIGSTE PARTNERE

Gennem dialog har Dansk Skoleidræt udviklet en række spændende projekter med ideer fra børn og unge. Hovedvægten i artiklen er lagt på projektet "Skolesport" fra 1997-1998. Opfølgning samt erfaringer opridses, og der gives et konkret eksempel på, hvordan en række partnere kunne drive et nyt projekt. Andre igangværende eller allerede gennemførte projekter, der skitseres, er Nordisk skoleidrætsfestival, Familiemotion og Fairplay 2000-satsningen. Det gennemgående budskab er, at der allerede findes mange koncepter at bygge videre på. Gør man det, i partnerskab med børn og unge, er grundlaget for at bevare idrætten som en del af børnekulturen i fremtiden lagt.

HANDLEPLAN FOR IDRÆT I FOLKESKOLEN

Alle kommuner har brug for en handleplan for idræt i folkeskolen. Der bør sættes fokus på:

- At der udarbejdes en visionær kommunal handleplan for idræt
- At der udarbejdes en handleplan for idræt på den enkelte skole
- At der opstilles mål og sikres evaluering af idrætsundervisningen
- At idrætslærere, elever og forældre samarbejder om elevens kropsuddannelse
- At idrætslærerne efteruddannes
- At der etableres tidssvarende fysiske miljøer ude og inde til undervisning og leg
- At der sikres timer til idrætsundervisningen på alle klasse-

Torben Vandet – formand for Dansk Idrætslærerforening, seminarielektor på Aalborg Seminarium.

PARTNERSKABER

Bjarne Ibsen – forskningsleder, Institut for Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning.

trin, så de opstillede mål kan nås

- At der i fremtiden sikres et idrætssamarbejde mellem skole, fritidsinstitution og klub/forening
- At man politisk vedtager at afsætte midler til at indfri målene i en idrætshandleplan over en årrække
- At alle deltagende parter i en sådan proces er velinformerede om ansvar og konsekvenser i forhold til, på hvilket niveau en sådan idrætshandleplan gennemføres.

IDRÆT I SKOLEVIRKELIGHEDEN

Artiklen sætter fokus på kropslig læring og den betydning, kroppen har for barnets erkendelsesudvikling. Ud fra en konstatering af, at der i dagens skole gives alt for lidt plads til kroppen, musikken, bevægelsen og oplevelsen, foreslås bl.a. mere tid til idræt gennem kropslig matematik og fremmedsprogsundervisning. Idrætsfaget analyseres og begrundes ud fra en dannelsesteoretisk synsvinkel, og der gøres status over fagets mange muligheder, samt hvorfor idræt i det hele taget er et vigtigt fag i skolen. I den forbindelse kommer artiklen også tæt på praksis og den daglige idrætsundervisning, hvor problemerne med at omsætte tænkningen i Faghæfte 93 har medført en lang tids "faglig træden vande" og manglende diskussion af fagets kernefaglighed. Endelig omtales Klare Mål for idræt og de muligheder, det giver.

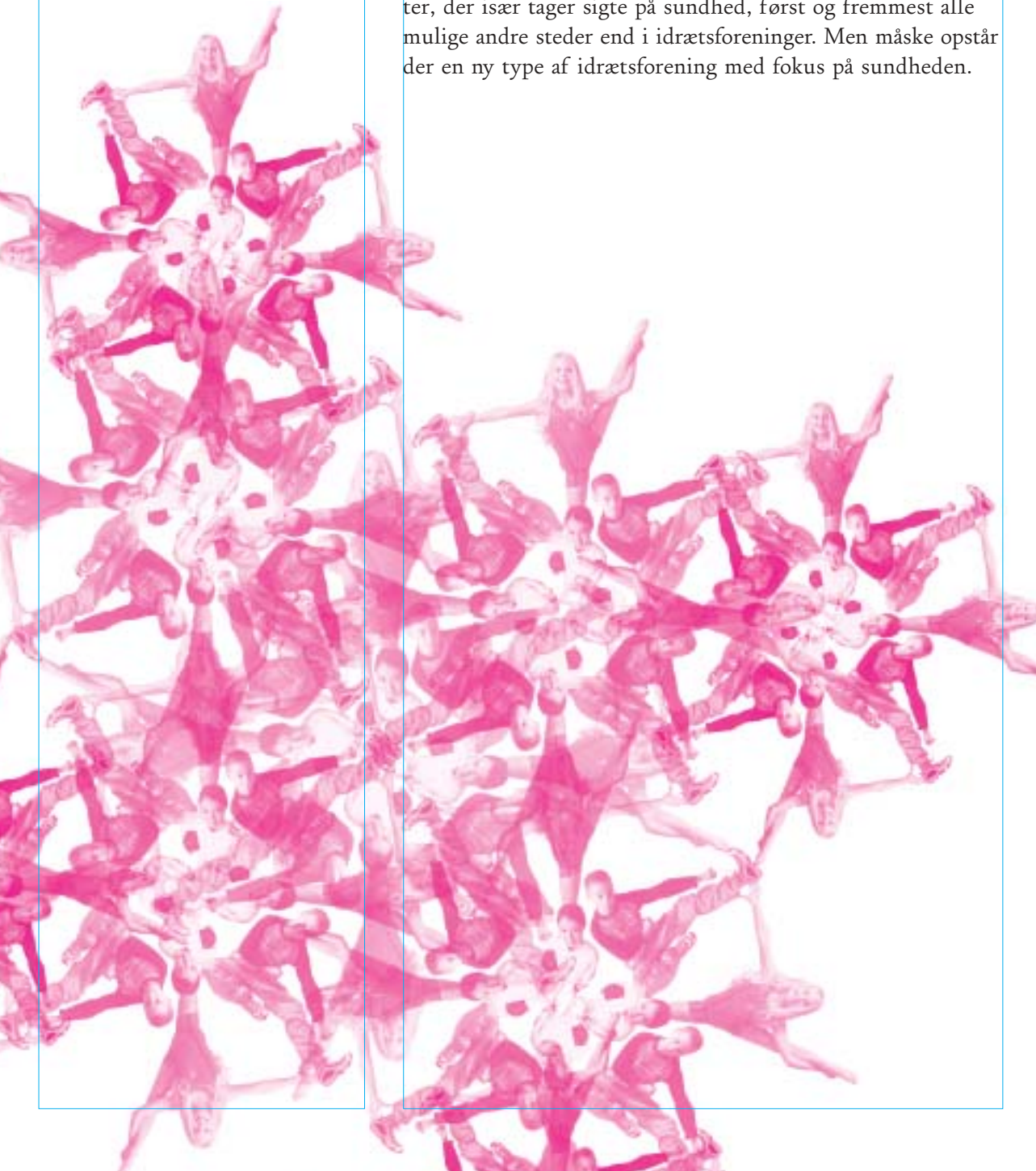
NYE SAMARBEJDSFORMER I IDRÆTTEN – BROBYGNING MELLEML FORENING, SKOLE OG INSTITUTION

De seneste år har foreninger og kommunale institutioner afprøvet forskellige samarbejdsmodeller i bestræbelsen på at skabe bedre muligheder for, at børn og voksne kan dyrke idræt. Fra Det Idrætspolitiske Idéprogram er der indsamlet en række erfaringer fra dette samarbejde. Disse projekter tegner konturerne til en anden – eller supplerende – måde at organisere idrætten på i sammenligning med den traditionelle idrætsforening. Forklaringen derpå er bl.a., at netværk og samarbejde på tværs af organisationer er blevet en norm for organiseringen af mange opgaver i det moderne samfund. Til forskel fra tidligere, hvor stærke værdier og vertikale relationer spillede en central rolle for, hvordan man organiserede sig, indretter vi os i dag i meget højere grad efter konsensusløsninger og horisontale netværk. Og samtidig synes et sådant samarbejde også at være en nødvendig – og effektiv – løsning, fordi de samarbejdende parter hver især kan bidrage med viden, kontakter og ressourcer, som den anden part ikke besidder.

KAN FORENINGSLIVET FREMME SUNDHEDEN I DANMARK?

Regeringen vil gerne have foreningerne til i højere grad at deltage i folkesundhedsarbejdet. Men hvor meget kan vi forvente, at foreningerne kan og vil bidrage til sundheden i Danmark? For det første er det næsten udelukkende patientforeninger og ikke foreninger for almen sundhed og forebyggelse, der er blevet dannet i stort tal de seneste årtier. For det andet er det overvejende mennesker, der i forvejen har stærke netværk, der melder sig ind i en forening. For det tredje er det tvivlsomt, at foreningerne vil indtænke sundheden i deres aktiviteter, fordi det vil forstyrre og måske splitte de meget afgrænsede fællesskaber, der karakteriserer foreningerne i dag. For det fjerde dyrkes de idræts- og motionsaktiviteter, der især tager sigte på sundhed, først og fremmest alle mulige andre steder end i idrætsforeninger. Men måske opstår der en ny type af idrætsforening med fokus på sundheden.

Bjarne Ibsen – forskningsleder, Institut for
Forskning i Idræt og Folkelig Oplysning.

Dorthe O. Andersen – konsulent, Danmarks Idræts-Forbund (DIF).

HVERDAGSBEVÆGELSER

DIF's indlæg drejer sig om idrættens rolle som kvalificeret partner i hverdagens sundhedsfremmende netværk. Begrebet "Hverdagsbevægelser" introduceres og eksemplificeres inden for institutioner, skoler, uddannelser, arbejdspladser, transport og fysiske omgivelser. Idrætsforeningernes rolle som samarbejdspartner gennemgås, og en række nye tiltag foreslås. Såvel regering som kommuner og idrætssystem skal forstå disse tiltag, idet ingen af parterne kan gøre det alene. Endelig fremstilles indholdet oversigtligt i 2 modeller.

FORSKELLIGE IDRÆTSKULTURER – ÉN IDRÆTSPOLITIK?

Det giver ikke længere mening at tale om "idrætten" i Danmark. Idræt er mange ting, og forskellige idrætskulturer eksisterer side om side. DGI er forpligtet på den del af foreningsidrætten, som har fokus på de kulturelle værdier ved befolkningens deltagelse i foreningslivet. Artiklen præsenterer en aktuel model for den folkelige idræt og giver indblik i en række udviklingstemaer, som samlet udgør en fælles dagsorden for DGI's arbejde i de kommende år. Afslutningsvis præsenteres DGI's nye lederuddannelse "en stærk frivillig leder" og en række særlige initiativer på sundhedsområdet.

NÅR DER GÅR SPORT I JOBBET

Motion på Arbejdspladsen (MpA) er en nyoprettet afdeling under Dansk Firmaidrætsforbund, hvis idé er at motivere og hjælpe arbejdspladsen, således at medarbejderne får dyrket minimum $\frac{1}{2}$ times motion hver dag. Formålet er at nedbringe udgiften til sygefravær og øge medarbejdernes trivsel og velvære både fysisk og psykisk. Midlerne er at få implementeret en aktiv motionspolitik på hver virksomhed, at få oprettet en motionskoordinator på større virksomheder, at få mere motion ind i voksenuddannelserne og efteruddannelserne, at tilrettelægge motionskampagner som "Vi cykler til arbejde" og "Arbejdspladsen motionerer", samt at hjælpe alle virksomheder med alle tænkelige og utænkelige ønsker om motion.

Søren Møller – Landsformand, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI)

Bo Isaksen – motionskonsulent, Dansk Firmaidrætsforbund, (DFIF)

Suz Wang – uddannelseskonsulent, Forbundet for pædagoger og klubfolk (BUPL).

PÅ HVILKEN MÅDE KAN PÆDAGOGER BIDRAGE TIL ET LIV FULD AF BEVÆGELSE?

I institutionens regi handler det om, at alle børn og unge på en eller anden måde er vindere, det kan pædagoger bidrage til. I idrætsdiscipliner vil der ofte kun være én vinder – og sådan skal det være. Begge aspekter skal være til stede i børn og unges liv, hvis det skal lykkes, at alle børn og unge kommer til at bruge deres krop meget mere. Den pædagogiske opgave i institutioner er en opdragelses-, dannelses- og udviklingsopgave, der retter sig mod alle børn og unge uanset deres baggrund. Det indebærer voksen intervention og ansvar for at skabe et pædagogisk rum, der er kendetegnet ved oplevelser, livsglæde, engagement, interesse, tryghed og omsorg. En målrettet indsats for mere motion, bevægelse og idræt, der tager sit udgangspunkt i den pædagogiske opgave, stiller krav til et samfundsmæssigt engagement. Det kunne f.eks. være en børne- og ungepolitik på området, gode pladsforhold samt forsøg og eksperimenter. Desuden et prioriteret og formaliseret samarbejde mellem pædagoger og ledere, trænere og andre ressourcepersoner, der har en særlig viden og indsigt at bidrage med i forhold til bevægelse, motion og idræt.

IDRÆTSHØJSKOLERNES ROLLE I UDDANNELSESBILLEDET

Det der foregår på højskolerne, er en vidensdeling af stort format og en læring, der går på tværs af faggrænser og forestillinger om, "hvad man kan". Enhver, der har brugt tid på at lege, danse, springe, spille bold eller svømme, eller kæmpet judo etc., har oplevet, at kroppen, sansningen, erfaringen og det personlige møde i og omkring aktiviteten er lige så videnskabskabende som formel indlæring og videnskab. Viden er ikke kun gemt i bøger og computere, men i lige så høj grad i kroppen, i sanserne og i det personlige møde. Den tavse viden, det ikke-sproglige, det poetiske og de kulturelle aspekter bidrager alle til at udvikle det enkelte menneske – i dag mere end nogensinde før. Idrætshøjskolerne har netop i deres unikke læringsmiljø og sociale miljø en rummelighed for at udvikle sociale og personlige handlekompetencer, der styrker den enkelte som aktiv idrætsudøver, som aktiv idrætsleder og ikke mindst ruster den enkelte til et kommende uddannelses- og erhvervsforløb.

Finn Berggren og Jens Lærke – Gerlev Idrætshøjskole.

BEVÆGELSE OG LÆRING

Thomas Moser og Søren Kjær Jensen
– forskningsleder og konsortiedirektør, Learning
Lab Denmark.

VIDEN I BEVÆGELSE – KROP OG LÆRING FOR BØRN

Vi opdrager børn og unge til stilstand. Passivitet i børnehave og skole er med til at fremme fedme og livsstilssygdomme, men resultatet er mindst lige så alvorligt, når vi ser på, hvordan de opdrages til at lære. Fokus på hovedet og fravær af kroppen ensretter samfundet til udelukkende at kunne arbejde med kognitiv læring. Det har følger for de værdier, som bliver skabt. Learning Lab Denmark forsker nu i nye måder at inddrage kroppen i læringen. Formålet er at bringe kropsligheden ind i uddannelsessystemet på en stærkt anvendelig måde. Artiklen afmonterer mange myter og sætter i stedet en vision om en anden form for læring. Redskaberne er forskningsbaseret viden og systematisk udvikling af ny viden og praksis. Initiativet er blandt andet funderet i Socialministeriets projekt, 'Kvalitet i Dagtilbud', del 2, hvor Learning Lab Denmark arbejder med ny læring i alderen 0-6 år.

HVAD MAN HAR I BENENE, HAR MAN OGSÅ I HOVEDET

Tina Skårup – ergoterapeut, Dansk Center for
Undervisningsmiljø.

Et barns kropslige erfaringer er grundlaget for udvikling af såvel personlighed som intellekt, ligesom en motorisk sikker krop er indgangen til samarbejde og grundlæggelsen af sociale kompetencer. Et menneskes muligheder for fysisk aktivitet i barndommen kan altså være afgørende for vedkommendes liv fremover. For barnet er uro det mest normale. Det lever og opfatter gennem sin krop, og kroppen er desuden grundlaget for dets selvfølelse. En opprioritering af det krop-kinæstetiske område er en fordel specielt for de børn, der har svært ved at sidde stille. På samme måde kan sansestimulering gøre underværker for et skolebarn med koncentrationsbesvær, lav muskelspænding, sproglige problemer og rumretnings-forstyrrelser. Men fysisk aktivitet er generelt befordrende for læringen og trivselen hos alle børn. Derfor bør bevægelse i skolen opprioriteres, og gode tiltag vedrørende fysisk aktivitet – for eksempel "Den Sundhedsfremmende Skole" – opmuntres og støttes.

ET BUD PÅ FREMTIDEN

Steen B. Hansen – foreningsformand
i Boldklubben Fremad Valby.

HIST HVOR VEJEN SLÅR EN BUGT, LIGGER DER EN FAMAKTOP

Vi ved:

At inaktivitet og manglende bevægelse fører til fedme, hjerte- og karsygdomme etc.

Gennem forskningsresultater og fortællinger fra gamle dage også hvorfor det er kommet så vidt.

På trods af al den viden, så er den sunde fornuft tilsyneladende svær at have med at gøre, fordi der er stor forskel på at vide, hvad man bør gøre, og at gøre det.

Kan vi skabe den bevægelse vi ønsker?

Ja, hvis vi vil!

Men det kræver omtanke og planlægning at give tid til kroppen, og at vi gør os klart, at den kan give os nogle virkelige glæder hvis vi tager os lidt af den. Udgangspunktet må være, at selvom vi alle er deltagere i en fortravlet hverdag, så må det være muligt at finde plads til 30-60 minutters bevægelse for både børn og voksne dagligt.

Hvor skal vi starte?

Selvom vi forældre, godt støttet af byplanlæggerne, i de seneste 20-25 år har udført et organiseret bevægelsestyper fra børnene, så er der mulighed for at vinde det tabte land tilbage.

Så læs artiklen, og lad dig inspirere til at oprette FamAktOper (Familie-Aktivitets-Oplevelser).

Børn og unge i bevægelse
– perspektiver og idéer

Antologi udgivet i forbindelse med udredningsarbejdet om "Idrættens sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige dimension".

Udgivet af:
Kulturministeriet
Postboks 2140
Nybrogade 2
1015 København K
Tlf.: 33 92 33 70
Fax: 33 91 33 88
E-post: kum@kum.dk
Hjemmeside: www.kum.dk

Juni 2003

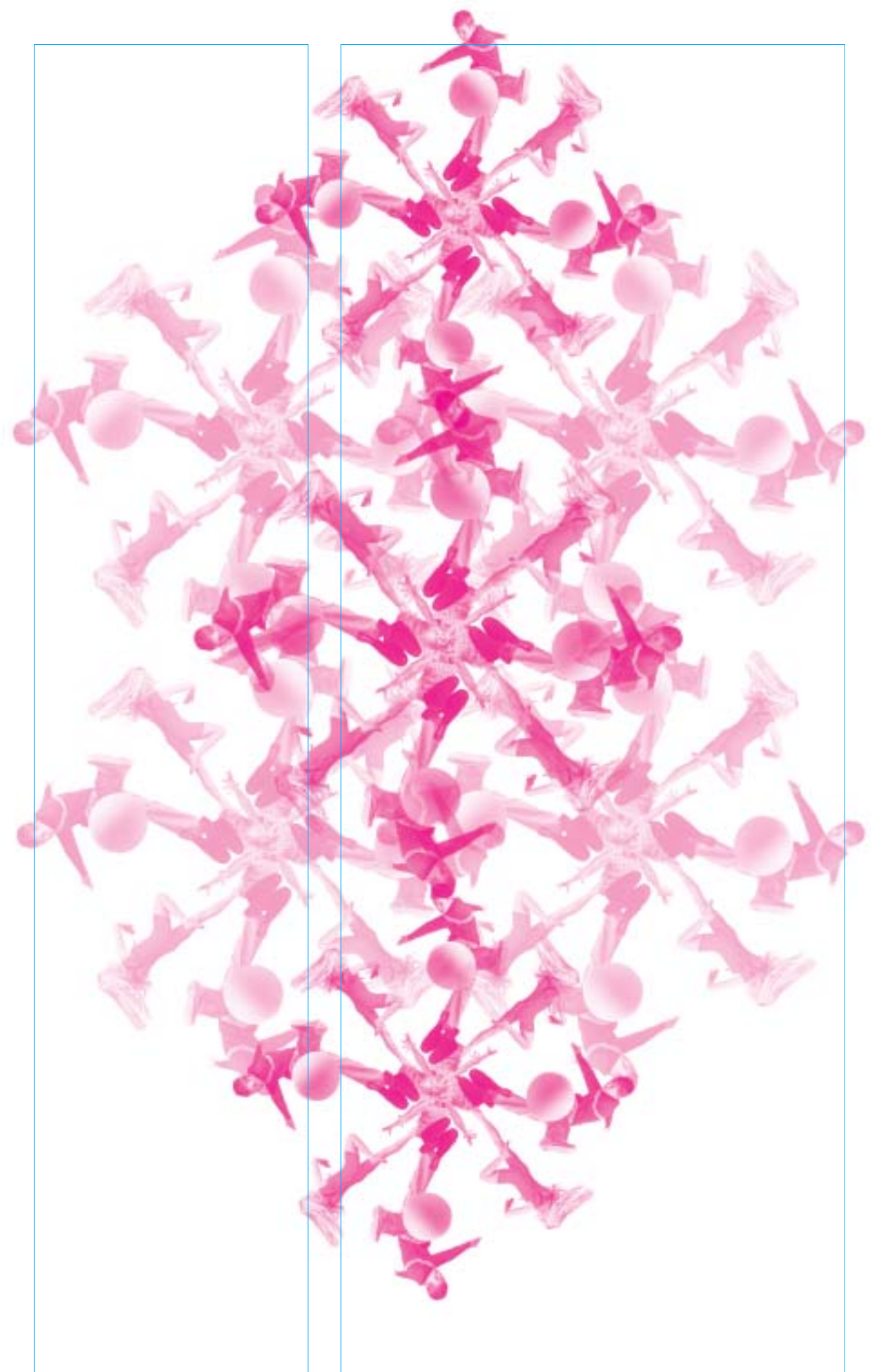
Teksten kan bringes frit med angivelse af kilde.

Grafisk produktion: Kontrapunkt

Flere eksemplarer kan rekvireres fra
Kulturministeriet
Oplysningen
Postboks 2140
Nybrogade 2
1040 København K
Tlf.: 33 92 35 00

Antologien foreligger også i en elektronisk version på www.kum.dk

Oplag: 500

Kultur
MINISTERIET

